

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rajavyöhykelain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rajavyöhykelakia. Esityksessä ehdotetaan rajavyöhykelain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

tämistä ja käyttämistä rajavyöhykkeellä koskevien lupien myöntämismenettelyn siirtämistä poliisiviranomaisilta rajavartiolaitosviranomaisille.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1993.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Rajavyöhykelain (403/47) 5 §:n 1 momentin mukaan liikkuminen ja oleskelu rajavyöhykkeellä ilman poliisiviranomaisen lupaa on viisitoista vuotta täyttäneeltä henkilöltä kielletty. Lain 6 §:n 1 momentin mukaan ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden, räjähdysaineiden sekä valokuvauskoneiden ja -tarvikkeiden ulkosalla hallussapitämiseen ja käyttämiseen rajavyöhykkeellä vaaditaan poliisiviranomaisen erityislupa.

Nykyisin liikkumis- ja oleskeluluvat rajavyöhykkeelle sekä erityisluvat ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden, räjähdysaineiden sekä valokuvauskoneiden ja -tarvikkeiden ulkosalla hallussapitämiseen ja käyttämiseen rajavyöhykkeellä myöntää Suomen kansalaiselle rajavyöhykeasetuksen 5 ja 10 §:n nojalla asianomainen rajaan rajoittuvan poliisipiirin päällikkö ja ulkomaalaiselle suojelupoliisi eli käytännössä asianomainen suojelupoliisin paikallistoimisto.

Liikkumis- ja oleskelulupien myöntämismenettely on poliisi- ja rajavartiolaitosviranomaisien välisellä yhteistoiminnalla tehty joustavaksi siten, että rajavartiolaitosviranomaiset ovat myöntäneet kiireellisissä tapauksissa asianomaisen poliisipiirin päällikön valmiiksi allekirjoittamia

lupia rajavyöhykkeellä tai rajavyöhykkeen läheisyydessä olevilta rajavartioasemilta. Näin on menetelty erityisesti rajavyöhykkeellä pysyvästi asuvien ja heidän vieraidensa kohdalla, jotta heille koituisi mahdollisimman vähän haittoja rajavyöhykkeestä.

Vuonna 1992 on myönnetty Suomen kansalaisille liikkumis- ja oleskelulupia noin 16 000 kappaletta ja ulkomaalaisille noin 50 kappaletta. Myönnettyistä luvista toistaiseksi voimassa olevia on ollut 64. Rajavartiolaitosviranomaisien poliisin nimissä antamia lupia on ollut Suomen kansalaisille myönnettyistä luvista noin 7 000 kappaletta. Rajavyöhykelain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja erityislupia on vuosittain myönnetty muutamia kymmeniä.

2. Ehdotetut muutokset

Rajavyöhykeasetuksen 3 §:n mukaan rajavyöhykelain ja -asetuksen säännösten noudattamista valvovat poliisi- ja rajavartiolaitosviranomaiset. Käytännössä näiden säännösten valvonnasta vastaa kuitenkin rajavartiolaitos. Tämän vuoksi on perusteltua, että myös edellä tarkoitettuja luvut myöntää valvonnasta vastaava viranomainen, koska sillä on parhaat edel-

lytykset arvioida, millä perusteilla lupia myönnetään. Lisäksi rajavartiolaitoksen organisaatio mahdollistaa joustavan lupien myöntämismenetelyn, koska lupia voidaan myöntää rajavyyhykkeen lähellä sijaitsevilla rajavartioasemilla ja myös virka-ajan ulkopuolella.

Selvitysmies Jukka Hirvelä on myös ehdotuksessaan valtion aluehallinnon kehittämisestä (komiteamietintö 1992:33) ehdottanut muun muassa, että rajavyyhykelupien myöntäminen tulisi siirtää poliisilta rajavartiolaitokselle. Hirvelänkin ehdotuksen taustalla on ajatus siitä, että käytännön valvontavastuussa oleva viranomaisen toimisi myös lupaviranomaisena, jolloin päästäisiin tältä osin lupahallinnossa yhden viranomaisen periaatteeseen.

Tämän vuoksi ehdotetaan rajavyyhykelain 5 §:n 1 momenttia ja 6 §:n 1 momenttia muutettaviksi siten, että liikkumis- ja oleskeluluvat rajavyyhykkeelle sekä erityisluvut ampumaseiden ja -tarvikkeiden, räjähdysaineiden sekä valokuvauskoneiden ja -tarvikkeiden ulkosalla hallussapitämiseen ja käyttämiseen rajavyyhykkeellä myöntäisi rajavirtoviranomainen.

Rajavyyhykeasetuksessa olevia lupamenettelyä koskevia säännöksiä on tarkoitus muuttaa siten, että rajavyyhykelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua liikkumis- ja oleskeluluvan ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua erityisluvan myöntäisi sekä Suomen kansalaiselle että ulkomaalaiselle asianomaisen rajavirtoston komentaja. Lupakäytäntö on tarkoitus luoda mahdollisimman joustavaksi siten, että ainakin Suomen kansalaiset voisivat kiireellisissä tapauksissa saada luvat rajakompanian komentopaikalta tai rajavirtioasemalta.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole olennaisia taloudellisia vaikutuksia, koska liikkumis- ja oleskeluluvat sekä erityisluvut on tarkoitus myöntää edelleen maksutta samaan tapaan kuin ulkomaalaislain (378/91) 3 §:n 2 momentissa ja passilain (642/86) 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajanylitysluvat.

Rajavirtiolaitokselle aiheutuu vähäisiä kustannuksia lähinnä lupalomakkeiden painatuskuluista.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole olennaisia organisaatio- eikä henkilöstövaikutuksia.

Toistaiseksi voimassa olevat luvat myöntäisi rajavirtoston komentaja ja määräaikaiset luvat vartiston komentajan nimissä rajakompanian päällikkö tai rajavirtioaseman päällikkö.

Vuosittain myönnettäviä lupia tulee olemaan Kaakkois-Suomen rajavirtoston alueella noin 8.000, Pohjois-Karjalan rajavirtoston alueella noin 4.000, Kainuun rajavirtoston alueella noin 2.000 ja Lapin rajavirtoston alueella noin 2.500 kappaletta. Rajavirtostojen nykyisin poliisiin nimissä myöntämiin lupiin nähden käsiteltävien lupien nettolisäys on noin 9.000 lupaa. Suurin lisäys kohdistuu rajavirtioasemille, joiden henkilövahvuus on suoritettujen organisaatiouudistusten johdosta oleellisesti kasvanut. Näin ollen vaikka lupien käsittelyyn sitoutuu entistä enemmän henkilöstöä, pystytään lupahakemukset käsittelemään työjärjestelyin henkilöstöä lisäämättä.

4. Asian valmistelu

Esityksen valmistelussa on otettu huomioon hallinnon kehittämisen ministerivaliokunnan 13 päivänä marraskuuta 1992 tekemä päätös joka perustui selvitysmies Jukka Hirvelän edellä mainittuun ehdotukseen edellytetään ministeriöiden ryhtyvän toimenpiteisiin muun muassa Hirvelän ehdottaman lupia koskevien siirtoehdotusten toteuttamiseksi. Hirvelä ehdotti, että rajavyyhykelupien myöntäminen tulisi siirtää poliisilta rajavirtiolaitokselle.

5. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Samanaikaisesti rajavyyhykelain muutoksen kanssa on tarkoitus muuttaa edellä kuvatulla tavalla rajavyyhykeasetusta. Samalla rajavyyhykeasetuksen 1 §:n 1 momentti ja 15 § muutetaan sisällöltään nykytilaa vastaaviksi. Liitteenä on luonnos asetukseksi rajavyyhykeasetuksen muuttamisesta.

Lisäksi on tarkoitus tehdä vähäisiä muutoksia rajavyyhykkeestä ja rajavyyhykkeen takarajasta annettuun sisäasiainministeriön päätök-

seen (702/79). Muutoksilla pyritään siihen, että rajavyöhykkeellä vakinaisesti asuville koituisi rajavyöhykkeestä mahdollisimman vähän haittaa.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1993.

Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan, että ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty liikkumis- ja oleskelulupa ja erityislupa on voimassa enintään yhden vuoden lain voimaantulosta. Tällä säännöksellä pyritään siihen, että pidemmäksi määräajaksi tai toistaiseksi myön-

netyt luvat saataisiin kohtuullisessa ajassa yhtenäisen lupakäytännön piiriin.

7. Säättämisjärjestys

Rajavyöhykelaki on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisesti. Rajavyöhykelakiin sovellettiin perustuslainsäätämismenettelyä lähinnä 3 §:ssä olevien liikkumisrajoitusten takia. Kun tällä ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa lain 3 §:ää, lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämismenettelyssä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**rajavyöhykelain 5 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä toukokuuta 1947 annetun rajavyöhykelain (403/47) 5 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §

Liikkuminen ja oleskelu rajavyöhykkeellä ilman rajavartioviranomaisen lupaa on 15 vuotta täyttäneeltä henkilöltä kielletty.

kuitenkaan vaadita viran puolesta hallussapidettäviä ampuma-aseita ja -tarvikkeita, räjähdysaineita eikä valokuvauskoneita ja -tarvikkeita varten.

6 §

Ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden, räjähdysaineiden sekä valokuvauskoneiden ja -tarvikkeiden ulkosalla hallussapitäminen ja käyttäminen rajavyöhykkeellä ilman rajavartioviranomaisen erityislupaa on kielletty. Lupaa ei

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1993.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty liikkumis- ja oleskelulupa sekä erityislupa ovat voimassa enintään yhden vuoden tämän lain voimaantulosta.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Mauri Pekkarinen*

Laki

rajavyöhykelain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä toukokuuta 1947 annetun rajavyöhykelain (403/47) 5 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Liikkuminen ja oleskelu rajavyöhykkeellä ilman poliisiviranomaisen lupaa on 15 vuotta täyttäneeltä henkilöltä kielletty.

6 §

Ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden, räjähdysaineiden sekä valokuvauskoneiden ja -tarvikkeiden ulkosalla hallussapitäminen ja käyttäminen on rajavyöhykkeellä ilman poliisiviranomaisen erityislupaa kielletty. Lupaa ei kuitenkaan vaadita viran puolesta hallussapidettäviä ampuma-aseita ja -tarvikkeita, räjähdysaineita eikä valokuvauskoneita ja -tarvikkeita varten.

Ehdotus

5 §

Liikkuminen ja oleskelu rajavyöhykkeellä ilman *rajavartioviranomaisen* lupaa on 15 vuotta täyttäneeltä henkilöltä kielletty.

6 §

Ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden, räjähdysaineiden sekä valokuvauskoneiden ja -tarvikkeiden ulkosalla hallussapitäminen ja käyttäminen rajavyöhykkeellä ilman *rajavartioviranomaisen* erityislupaa on kielletty. Lupaa ei kuitenkaan vaadita viran puolesta hallussapidettäviä ampuma-aseita ja -tarvikkeita, räjähdysaineita eikä valokuvauskoneita ja -tarvikkeita varten.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 1993.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty liikumis- ja oleskelulupa sekä erityislupa ovat voimassa enintään yhden vuoden tämän lain voimaantulosta.

Asetus rajavyöhykeasetuksen muuttamisesta

Sisäasiainministerin esittelystä

muutetaan 17 päivänä toukokuuta 1947 annetun rajavyöhykeasetuksen (404/47) 1 §:n 1 momentti, 3 ja 4 §, 5 §:n 1 ja 2 momentti, 7 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §:n 1 ja 4 momentti dekä 14—16 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti 13 päivänä tammikuuta 1956 annetussa asetuksessa (43/56), 5 §:n 1 ja 2 momentti, 7 §, 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti 19 päivänä lokakuuta 1984 annetussa asetuksessa (713/84), 15 § 25 päivänä maaliskuuta 1960 annetussa asetuksessa (165/60) sekä 16 § 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa asetuksessa (1279/89), seuraavasti:

1 §

Rajavyöhykeeseen kuuluvat, jollei sisäasiainministeriö toisin määrää, maarajalla kolmen ja merirajalla neljän kilometrin leveältä osalta valtakunnan rajan rajaviivasta lukien seuraavat kunnat:

Kymen läänistä: Kotka, Vehkalahti, Virolahdi, Miehikkälä, Ylämaa, Lappeenranta, Joutse, Imatra, Ruokolahti, Rautjärvi, Parikkala ja Saari;

Pohjois-Karjalan läänistä: Uukuniemi, Kesälahti, Kitee, Tohmajärvi, Värtsilä, Tuupovaa, Ilomantsi ja Lieksa;

Oulun läänistä: Kuhmo, Suomussalmi ja Kuusamo; sekä

Lapin läänistä: Salla, Savukoski ja Sodankylä sekä Inarin kunta valtakunnan rajalla olevasta Sodankylän ja Inarin kuntien yhtymäkohdasta lukien Suomen, Venäjän ja Norjan valtakuntien rajojen yhtymäkohtaan saakka.

3 §

Rajavyöhykelain ja tämän asetuksen säännösten noudattamista valvovat rajavartio- ja poliisiviranomaiset.

4 §

Jokaisen tulee noudattaa niitä määräyksiä, käskyjä ja kieltoja, joita rajavartio- ja poliisiviranomaiset toimivaltansa rajoissa antavat rajavyöhykelain ja tämän asetuksen säännösten noudattamiseksi.

5 §

Liikkumis- ja oleskeluluvan (*rajavyöhykelupa*) myöntää asianomaisen rajavartioston komentaja. Luvan saamiseksi hakijan on esitettävä hyväksyttävä syy ja selvitettävä henkilöllisyytensä.

Rajavyöhykelupa on merkittävä sen kelpoisuusalue. Kelpoisuusalue voidaan merkitä yhteen rajavartiostoon kuuluvaa rajavyöhykettä laajemmaksi vain henkilölle, jonka asunto ja koti on rajavyöhykkeellä.

7 §

Rajavyöhykelupa on rajavyöhykkeellä liikuttaessa pidettävä mukana ja vaadittaessa esitettävä rajavartio- ja poliisiviranomaiselle.

Jos lupa on turmeltunut, se on rajavartio- tai poliisiviranomaisen vaatimuksesta määrääjassa uusittava.

9 §

Se, jonka rajavyöhykelupa on peruutettu tai jonka rajavartio- tai poliisiviranomainen katsoo syyllystyneen rikoslain 42 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun rikokseen tai rikkoneen rajavyöhykelain tai tämän asetuksen säännöksiä, voidaan määrätä heti poistumaan rajavyöhykkeeltä.

10 §

Erityisluvan ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden sekä räjähdysaineiden samoin kuin luvan valokuvauskoneiden ja -tarvikkeiden ulkona

hallussapitämiseen ja käyttämiseen rajavyöhykkeellä myöntää asianomaisen rajavartioston komentaja. Luvasta ja sen hakemisesta on soveltuvien osin voimassa, mitä 5 ja 7 §:ssä säädetään rajavyöhykeluvasta. Erityislupa annetaan määrääjäksi.

Luvan voi peruuttaa luvan myöntänyt rajavartioviranomainen, kun siihen on aihetta.

14 §

Jollei asianomainen noudata rajavyöhykelain ja tämän asetuksen nojalla annetun lupapäätöksen ehtoja taikka mitä hänen velvollisuudekseen muutoin on tämän asetuksen nojalla määrätty, voidaan ehdot tai velvoitteet paikallisen rajavartioviranomaisen toimesta toteuttaa asianomaisen kustannuksella. Kustannukset voidaan asianomaiselta ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja mak-

sujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

15 §

Liikenneministeriön sekä muun viranomaisen on hankittava rajavartiolaitoksen esikunnan lausunto tien suunnan määräämisen osalta, ennen kuin se vahvistaa yleisistä teistä annetun lain (243/54) 25 §:ssä tarkoitetun tiesuunnitelman sellaisen tien rakentamisesta, joka kulkee rajavyöhykkeellä.

16 §

Rajavartioston komentajan tämän asetuksen nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla sisäasiainministeriöön siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 1993.

